

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

Hely

Idő

Személy

Helyszám

Székesfővárosi háziyomda 1926 — 8891

Egy elveszettnek hitt világ kerül napfényre

A ládák telvék vannak iratokkal. A mészárosoké asztallapnyi pergamenekkel, amelyeken tányérnyi — persze csak: kistányérnyi — pecsétek függenek; a henteseké pedig fakult, régi papírosra frott írássokkal. Amazok Nagy Lajos, Zsigmond, Mátyás, a két Ulászló és II. Lajos korából valók, emezek a XVIII. és XIX. századból.

Tudós vezetőnk kiemeli az egyiket — a molyok későbbre maradnak! A pergamen pattog az ujjai között, amint bontogatja. 1426-ból való — és mégis mennyire mai... Mert: a Budáról Németországba irányuló marhakereskedelem pesti elővásárlási joga felett összekapott a tisztes pesti, budai és óbudai mészáros céh és most Zsigmond király — úgyis, mint németrómai

császár — tesz igazságot... Németországi marhaexport — egyik és mindez: 1426-ból!...

Vastag, préseltbőrkötéses könyv van most Bevilacqua mester kezében. A budai mészárosok céhe sá-

fármesterének volt a protokolluma Mai nyelven mindez: a budai mészárosipartestület pénztárosának pénztárkönyve — csak éppen: 1498-tól 1538-ig vezetve... Hétköznapi bejegyzések — de mögöttük ott dereng az elveszettnek hitt magyar hétköznapi középkor, középkori hétköznapi. Egy ismeretlen, új és keresett világ. A polgárság világa. Az a világ, amelyet a ránkmaradt falak közé csupán a külföldi példák nyomán tudunk valahogyan mégis odaképezni.

Modern idők —

1820 táján

A legrégebbi — hacsak átiratban is — ránkmaradt oklevél IV. Béla királyunk korából való. A marhabőr árusítása tárgyában tartalmaz rendelkezéseket.

A hentesek és húsfűstölők iratai már nem ilyen régiek. Mint ahogyan az ő céhládák sem korai barokkok, hanem csak Biedermeister-stílusúak... De annak, hogy miért van ez így, nagyon érdekes oka van. A hátteret Pest-Budának világvárosá alakulása alkotja, amely egy hatalmas világgazdasági válság

következtében következik be... Hullámverése egy irtózatos tengeri viharnak ez csupán, de már ezért is felette érdekes.

A mészáros és a hentes között a különbség ma — legalább is elméletben, mert gyakorlatban, lévén minden mészárosost egyúttal hentes is és megfordítva, ilyen nincs — az, hogy az első marhahúst mér, a másik meg — mondjuk úgy, ahogyan ők szeretik — sertést... Régen azonban más volt közöttük a különbség. Akkor a mészáros nagyban mérte a húst, a hentes meg kicsinyben, főként pedig feldolgozva mérte — volna, ha mérhette volna. De nem tette, mert nem volt kinek. Gazdag világ volt, a hentes munkája nem kellett. Nem is volt sok becsülete, pedig nagy volt akkoriban az iparosok becsülete! Vigyázott erre a céh. Dehát nekik céhük sem volt. Ezért nem is voltak kiváltságai, de még csak jogai se. Afféle megtűrt albérlők voltak a mészárosok műhelyei tövében. Ezek pedig, bár nem éltek minden jogukkal és kiváltságukkal, mégis féltőn és éberem örködték jogai felett és volt rá gondjuk, hogy a hentesek ne érezzék otthonosan magukat az egyik ideiglenes menedékül átengedett zugokban sem...

De mint mindig, most is bekövetkezett az akkorra egy azután... A napoleoni háborúk után, 1820

táján, megfordult a világ. Modern idők köszöntöttek be... Európa gazdaságilag összeomlott. Megjelentek az idegen szavak: devalváció — konjunktúra... Porondra lép a papírpénz. Nyomában ott settenkedik az infláció és defláció... Bukások. Tegnap még biztos, mindenki által irigyelt életek mára összeomlottak. Lassan bár, de kikerülhetetlen kéréhetlenséggel meghonosodik nálunk is a gyár- és ipar és ezzel egyidejűleg kezdetét veszi a céhi polgárság, a kisiparos-ság pusztulása.

Majd megindul a népvándorlás a csillogás, a fény, a gazdagság, a meggazdagodás felé: a fővárosba... Pest-Buda világváros lesz. Nem közintézményei, vagy középületei teszik ezt, de nincstelenjeinek egyre növekvő, zajongóbb és éhezőbb tömegei.

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

Hely

Idő

Személy

Helyszám

Közn. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Székesfehérvári házinyomda 1926 — 8891

Egy a sok közül: nemes Boráros János uram

Most már nem az erős húsvetésnek való hús, a súlyos marhapesenye, a nehéz rostélyos kell... Az olcsó vacsora. A hideg vacsora!... Az, ami eddig nem kellett és ami természetesen nincs is. A mészárosok nem tartják. Nem is akarják. Nem tartják magukhoz méltónak. De nem engedik meg a hentesnek sem. Pest-Buda kétségtelen világváros, már megvan az első közéleti problémája!

Ekkor jelenik meg a színen azoknak a nagy magyaroknak egyike, akik voltak, nagyok voltak, nagyokat tettek és akiket mégsem ismerünk. Talán mert olyan sokan voltak akkor a nagyok... Pedig nevét minden pesti hallja — mondja... A tankönyvekben azonban nem szerepel. Még csak szobrasincs. S néin is lesz?...

Pedig nemes Boráros János városbíró — szándítor — pozsonyi követ uram megérdemelné. Ma akár zseninek is mondhatnánk. Nagy magyar volt, puritán ember volt, jótékony és szociális gondolkodással.

kozású... Az ő nevéhez fűződik például a pesti elemi oktatás megmagyarosítása is a többek között. Egy időt afféle élelmezési diktátora volt Pestnek. Mint ilyen, ismerte fel a problémát és nem is késett az orvoslásával. A kismemberek érdekében céhekbe tömöríti a henteseket és húsfüstölőket. Először a pestieket, 1827-et írnak ekkor, majd három év múlva a budaiakat is. Van már olcsó, a világváros lakosságának megfelelő vacsora: a hideg vacsora. Az első pest-budai népéleti kérdések megoldást nyert — a nép élelmezése szempontjából.

Könyvmoly ellen

— könyvmoly!

Mert a mészárosok és hentesek csaknem egy kerek évszázadon keresztül harcolnak még egymással. Harcolnak a céhek megszűnése után is, mint ipartestületek. A béke csak most nemrégiben állott helyre, a két ipartestület egyesülésével.

Egyébként a büszke mészáros céh joggal volt büszke! Európa legrégebbi céheinek egyike. S ezek közül pedig a legrégebbi, amelyek uraik birtokában vannak. Pedig, ha nyugatra nézünk, a flamand és az észak-német céhekre esik pillantásunk és ha multunkba tekintünk vissza, a tatár-török-kuruc-labanc pusztítás tűnhetik szemünkbe... És mégis. A budai mészárosok céhéről már 1270-ben említés tétetik...

Nagy ennek a jelentősége! Anynyit jelent, hogy Pest, ez a nagy vakolatvárosnak tartott város ezzel az ősi, gyökeresen történeti multból sarjadt nagyvárosok sorába került. S jelenti azt is, hogy a polgár nem idegen, de ősi magyar fogalom...

Az egyesült ipartestületek tudatában is vannak ennek és nemcsak büszkéek multjukra, de meg is becsülik. Okleveleiket 1930-ban mintaszzerű kiadásban tették közzé Bevilaqua közreműködésével két bámulatraméltóan vastag kötetben. Most pedig az eredetieket konserválják. Mert amit meghagytak a zivatáros évszázadok, a fenekedő emberek, azt megtámadta a moly, a könyvmoly.

A könyvmoly ellen — könyvmolyt hoztak. Az ipartestület elnökének Koch Gyula mesternek megbízásából Bevilaqua Béla dr. hadbaszállt a pusztulás ellen. A tanácsterem máris magánviseli ennek minden nyomát. Hadszintér valósággal, de modern, gáz-hadszintér; a molyirtó vegyszerek nehéz illata lengi be. A háború különben csendben, nagyobb csapatmozdulatok nélkül folyik. Két altiszt ecsettel a kezében, foliánsok és oklevelek fölé hajolva a fenyegetett helyeken telecsepegteti a terepet. Ha valami nehezebb eset állana elő, a vezénylő tábornokhoz fordulunk, Bevilaqua Bélához.

A molyirtószerekkel elgázosított iratokat azután borítékokba teszik, jól meghintve lapjaik között ugyan ezen rendeltetésű porókkal. A pergamenek átlátszó celofán-borítékokat kapnak. A pecsétek pedig testükre szabott dobozkákat. Megtisztítják a ládákat is a szűtől és így nyernek azután a sokszázados magyar polgári rend eme megbecsülhetetlen értékű emlékei örök nyugalmát.

Jövőt építő mult...

A mult megbecsülése és tisztelete azonban nem akadály a ma és a holnap építésének. Sőt, éppen a mult az, amely arra tanítja őket, hogy ők is a jövőbe nézzenek. Az oklevelek megmentésével egyidejűleg tervbevette például az ipartestület egy új székház építését,

amelyben a mult idők emlékeztető és kötelező emlékei mellett elhelyezést nyert egy modern húsegységügyi kutatóintézet, egy új, teljesen mai, korszerű alapokra fektetett iparoktatási intézmény, egy könyvtár — amelynek az alapjait még százötven évvel ezelőtt vetet-

ték meg! — olvasóterem, fürdő és szociális tanácsadó intézet.

És nemcsak az oklevelek konzerváltatásában jelentkezik e mult megbecsülése. Megkapó az a patriarchális hang, az a tekintélytisztelet, amely ezek között a falak között uralkodik. Végtelenül jellemző a tradíciók eleven életére, hogy a Szent Jobb-körmenetben a hagyományos mészárosi és hentesi díszben felvonuló vágólegények, székállólegények mellett ott lépkedett az ipartestületi elnökség is, élén a jogvégzett elnökkel — a hagyományos hentessüveget viselve.

Hat láda, hat vén céhláda...

Futó András